

Strafrecht met perspectief

Bijeenkomst 'Perspectief waarmaken' - 11 september, 2023

Als we niet beginnen met anders te kijken naar het werk in de strafrechtspleging, blijft het werk steeds hetzelfde resultaat geven. Harde bestrijding van criminele organisaties krijgt terecht hoge prioriteit. Voor veel voorkomende criminaliteit (vvc) is een andere aanpak nodig. Hier is sprake van lange doorlooptijden, capaciteitstekorten, teruglopende aangiftebereidheid¹ en septs in plaats van effectieve oplossingen die herhaling voorkomen. **De uitvoering van straffen moet duurzamer.** Invoering van een nieuw Wetboek van Strafvordering is daarvoor niet genoeg. **Alleen met “Anders denken, doen, en organiseren” kunnen we huidige en toekomstige uitdagingen effectief en duurzaam aangaan.** Hiervoor is **integrale financiering** een absolute randvoorwaarde. De Tweede Kamer heeft na een Parlementaire Verkenning² unaniem een motie aangenomen die vraagt om heldere ketendoelen, indicatoren, het stellen van prioriteiten om de keten te ontlasten³ en afstemming van financiering. Maar wat houdt dat in: Anders denken, doen en organiseren?

Ten eerste: **Samenwerking en innovatie vraagt om leiders met lef! Om het samenwerken vanuit de bedoeling, gericht op het overstijgende belang te bereiken, is het zaak om het onbewuste in de communicatie zichtbaar te maken.** In de samenwerking met andere organisaties geven leiders duidelijkheid over hun eigen motieven en belangen en vanuit deze openheid geven zij invulling aan de gezamenlijke maatschappelijke opgave.

Ten tweede: Een effectieve reactie op veelvoorkomende criminaliteit vraagt om luisteren naar wat mensen nodig hebben. Ook de omgeving van betrokkenen, het systeem waarin zij leven en handelen, is cruciaal voor het vinden van oplossingen. **Alle organisaties in de strafketen hebben oog voor systemisch herstel en maken dit onderdeel van hun standaardrepertoire.** Korte gevangenisstraffen hebben veel ongewenste neveneffecten die voorkomen kunnen worden.⁴

Ten derde: Zonder de samenwerking met gemeenten, met het zorg- en sociaal domein, zullen justitiële interventies weinig effectief zijn. Want **een jongere op het rechte pad, dat vraagt wat van de hele stad.** Daarbij geldt: **De oprechte verbinding van hulpverleners vormt de kern van een mensgerichte benadering.**

Deze uitgangspunten nemen we mee in de structurele ontwikkeling van routes, van probleem tot oplossing, met alle relevante betrokkenen en doelen in het achterhoofd. Hiervoor creëren we financiële ruimte. Want **als R&D geen plek en budget krijgt, komen we nooit verder dan een pilot.** Ontwikkeling van nieuwe effectieve en slimme oplossingen vraagt om 'out of the box' denken. **Perspectief ontstaat door ruimte te laten aan ....**

¹ Het aangiftepercentage daalt: van dertien procent in 2014 naar zeven procent in 2022. Zie [Monitor Integriteit en Veiligheid 2022](#).

² Eindrapport Parlementaire Verkenning, Prestaties in de strafrechtketen, juni 2023.

³ Mede vanuit projecties dat de kosten van de JenV sterk zullen oplopen naar €23 miljard, wat vertaald dreigt te worden in bezuinigingsopgaven.

⁴ Zie de brief van Minister Weerwind aan de Tweede Kamer van 13 juli 2023, Straffen op maat.

De stellingen

Alleen met “Anders denken, doen en organiseren” kunnen we huidige en toekomstige uitdagingen effectief en duurzaam aangaan, vanuit integrale financiering.

Workshop: Ik wil, ik kan, ik heb nodig: Leren van Ruwaard

De oprechtheid van hulpverleners vormt de kern van een mensgerichte benadering.

Workshop: Gezien worden al persoon: Verhalen van ervaringsdeskundigen

Als R&D geen plek en budget krijgt, komen we nooit verder dan een pilot.

Workshop: De belofte van R&D

De uitvoering van straffen moet duurzamer.

Workshop: Restorative Cities & Duurzame detentiehuizen in Europa

Alle organisaties in de strafketen hebben oog voor systemisch herstel en maken dit onderdeel van hun standaardrepertoire.

Workshop: Herstelcirkels: Het belang van systemisch werken

Samenwerken en innovatie vraagt om Leiders met Lef!

Workshop: Leiders met Lef: een panelgesprek

Als we niet beginnen met anders te kijken naar ons werk, blijft het werk steeds hetzelfde resultaat geven.

Workshop: Aan tafel in het Zorg en Veiligheidshuis: een rollenspel

Om het samenwerken vanuit de bedoeling, gericht op het overstijgende belang te bereiken, is het zaak om het onbewuste in de communicatie zichtbaar te maken.

Workshop: Meer dan een familieopstelling: een organisatieopstelling

Perspectief ontstaat door ruimte te laten aan de verbeelding.

Workshop: Het kind als gedicht: woorden geven aan perspectief

Een jongere op het rechte pad, dat vraagt wat van de hele stad.

Workshop: Doorbreken van criminele carrières in de stad Utrecht

Kort overzicht van de reacties op de input:

De deelnemers werd gevraagd om samen op deze input te reflecteren.

Als positieve elementen noemde een deelnemer de nadruk op samenwerking en de bescheidenheid. Het stuk gaat niet over de organisaties zelf, maar over de ruimte die er voor alle organisaties en professionals moet zijn. Wat nog mist is de tragiek die in elke situatie zit waar het strafrecht in het spel komt.

Een ander zag mogelijkheden om het stuk korter, concreter te maken. Op dit abstractieniveau is het moeilijk het ermee oneens te zijn. Een minister die een coalitieakkoord uitvoert heeft een plan en een budget nodig.

De omgeving is een voedingsbodem voor goede oplossingen, ja dat is zo. Mensen uit de eigen omgeving vervullen vaak de rol van de reclassering. De tweedeling in de samenleving draagt echter ook bij aan criminaliteit.

De D van R&D verdient aandacht. We zijn in de strafrechtketen nog niet goed in het organiseren van ontwikkeling in de richting van meetbare resultaten. Er zijn nu bij de politie 160 hulpofficieren van justitie die naar de kwaliteit kijken, onder het motto meetbaar, praktisch en is de interventie afdoende.

Dit is een venster naar de professionals van de toekomst, zoals dat ook ontstaat in de praktijk van rechtszittingen. In de rechtspraak is een van de vernieuwingen om de zitting niet te organiseren als een arena, maar als een onderzoek naar oplossingen. Hoe kunnen de betrokkenen verder? Wat moet er nog gebeuren?

Lef is nodig bij de leiders. Lef is ook nodig bij opleiders van jonge professionals om hen te leren de regels naar hun bedoeling te interpreteren als dat nodig is om een beter gesprek te organiseren. Waarin de rechter bijvoorbeeld door vraagt naar wat zou kunnen werken voor dit slachtoffer of deze verdachte.

De portee is breder dan alleen VVC, ook bij HIC is vaak andere aanpak nodig